

The Relationship between Theory of Mind and Fear of Success Mediated by Decision-Making Styles in Teachers

Rozita Amani ¹ , Mohammad Reza Roshanaei ^{2*} , and Zeinab Ghorbany ³

1. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran. E-mail: ramani@basu.ac.ir
2. Corresponding author, Ph.D. Candidate in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. E-mail: m.roshanaei@eco.basu.ac.ir
3. Ph.D. Candidate in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. E-mail: zeynab.ghorbany72@gmail.com

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Received: 2025/0/11

Reviewed: 2025/08/25

Accepted: 2025/10/01

Published Online:

2025/11/05

Pages: 107-121

Keywords:

Decision-making styles

Fear of success

Mind reading

Teachers

Theory of mind.

Background and Objectives: The ability to understand and predict others' mental states, known as Theory of Mind (ToM), is a key component of social cognition and plays a decisive role in teachers' professional interactions. Conversely, fear of success is a psychological barrier that can negatively impact the quality of educational decision-making. Considering the mediating role of decision-making styles, this study systematically investigates the relationship between Theory of Mind and fear of success among teachers, aiming to provide practical strategies for improving decision-making processes in educational environments. **Methods:** This research employed a descriptive-correlational design with structural equation modeling. The statistical population consisted of all teachers in the Gorgan Education Department in 2025 (1404 Iranian calendar). A sample of 302 teachers was selected through convenience sampling. Research instruments included the Revised Reading the Mind in the Eyes Test (Baron-Cohen et al., 2001), the Fear of Success Scale (Zuckerman & Allison, 1979), and the General Decision-Making Styles Questionnaire (Scott & Bruce, 1995). **Findings:** Results indicated that Theory of Mind indirectly and significantly affects fear of success through logical ($\beta = -0.13$), intuitive ($\beta = -0.08$), and dependent ($\beta = 0.22$) decision-making styles. Additionally, Theory of Mind showed significant correlations with fear of success and all decision-making styles except avoidant style. Fear of success was also significantly correlated with all decision-making styles. **Conclusion:** The findings suggest that enhancing Theory of Mind abilities in teachers can reduce fear of success and improve their decision-making styles. Therefore, training in social cognition skills and rational decision-making may serve as an effective approach to mitigate psychological barriers to success in educational settings. This study emphasizes the necessity of integrating cognitive-social factors into educational planning and teacher professional development programs.

Cite this Article: Amani, R., Roshanaei, M. R., & Ghorbany, Z. (2025). The Relationship between Theory of Mind and Fear of Success Mediated by Decision-Making Styles in Teachers. *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 11(20), 107-121. <https://doi.org/10.48310/itt.2025.20483.1176>

© the authors

Publisher: Farhangian University

رابطه نظریه ذهن و ترس از موفقیت با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری در معلمان

رزیتا امانی^۱، محمدرضا روشنائی^{۲*}، و زینب قربانی^۳

۱. دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. رایانامه: ramani@basu.ac.ir
۲. نویسنده مسئول، کاندیدای دکتری روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. رایانامه: m.rosanaei@eco.basu.ac.ir
۳. کاندیدای دکتری روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. رایانامه: zeynab.ghorbany72@gmail.com

چکیده

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۹

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۸/۱۵

شماره صفحات: ۱۲۱-۱۰۷

پیشینه و اهداف: توانایی درک و پیش‌بینی حالات ذهنی دیگران (نظریه ذهن) به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی شناخت اجتماعی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تعاملات حرفه‌ای معلمان ایفا می‌کند. از سوی دیگر، ترس از موفقیت به‌عنوان مانعی روان‌شناختی می‌تواند بر کیفیت تصمیم‌گیری‌های آموزشی تأثیر منفی بگذارد. این پژوهش با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای سبک‌های تصمیم‌گیری، به بررسی رابطه نظام‌مند بین نظریه ذهن و ترس از موفقیت در میان معلمان می‌پردازد تا از این طریق بتواند راهکارهای عملی برای بهبود فرایندهای تصمیم‌گیری در محیط‌های آموزشی ارائه دهد. **روش‌ها:** روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی با مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان اداره آموزش و پرورش شهر گرگان در سال ۱۴۰۴ بود که از این میان تعداد ۳۰۲ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه وارد پژوهش شدند. ابزار پژوهش شامل آزمون تجدید نظر شده ذهن‌خوانی از طریق چشم‌ها (بارون - کوهن و همکاران، ۲۰۰۱) و پرسشنامه‌های ترس از موفقیت (زاگرن و آلپسون، ۱۹۷۹) و سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی (اسکات و بروس، ۱۹۹۵) بود. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که ذهن‌خوانی از طریق سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی ($\beta = -0.13$)، شهودی ($\beta = -0.08$) و وابستگی ($\beta = 0.22$) به طور غیرمستقیم بر ترس از موفقیت تأثیر معنادار دارد. همچنین نظریه ذهن با ترس از موفقیت و همه‌ی سبک‌های تصمیم‌گیری بجز سبک تصمیم‌گیری اجتنابی رابطه معناداری دارد. ترس از موفقیت نیز با تمامی سبک‌های تصمیم‌گیری رابطه معناداری دارد. **نتیجه‌گیری:** یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که تقویت توانایی‌های نظریه ذهن در معلمان می‌تواند به کاهش ترس از موفقیت و بهبود سبک‌های تصمیم‌گیری آنان منجر شود؛ لذا آموزش مهارت‌های شناخت اجتماعی و تصمیم‌گیری منطقی می‌تواند به‌عنوان راهکاری مؤثر در کاهش موانع روان‌شناختی موفقیت در محیط‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد. این مطالعه بر ضرورت توجه به عوامل شناختی - اجتماعی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و توسعه حرفه‌ای معلمان تأکید می‌کند.

واژه‌های کلیدی:

ترس از موفقیت،

ذهن‌خوانی

سبک‌های تصمیم‌گیری

معلمان

نظریه ذهن.

استناد به این مقاله: امانی، رزیتا، روشنائی، محمدرضا و قربانی، زینب. (۱۴۰۴). رابطه نظریه ذهن و ترس از موفقیت با میانجی‌گری

سبک‌های تصمیم‌گیری در معلمان. *نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۱۱(۲)، ۱۰۷-۱۲۱.

<https://doi.org/10.48310/itt.2025.20483.1176>

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه فرهنگیان

مقدمه

نظام آموزش و پرورش یکی از سازمان‌های بزرگ اجتماعی به شمار می‌رود و زیربنایی‌ترین نهاد در توسعه همه‌جانبه جامعه است. با توجه اینکه معلمان، ارزشمندترین دارایی نظام آموزشی هستند (چوری و همکاران، ۱۴۰۳) و به عنوان یکی از ارکان اصلی مدارس در تعلیم و تربیت قلمداد می‌شوند، وظیفه انتقال دانش، ایجاد بینش و تقویت مهارت دانش آموزان را در چارچوب نظام آموزشی برعهده دارند (نظری و نوری فرد، ۱۴۰۳)؛ لذا، توجه به ویژگی‌ها و بهبود مهارت‌های معلمان، از جمله توانایی‌های شناختی آنها، بسیار حائز اهمیت است (صمیمی، ۱۴۰۳).

انسان‌ها از لحظه تولد برای پیشرفت و زندگی بهتر در تکاپو بوده و تمام تلاش خود را می‌کنند. با این وجود و با نگاهی دقیق متوجه می‌شویم فقط تعداد اندکی موفق شده و به مراتب بالاتر صعود می‌کنند. بسیاری اوقات ممکن است افراد با استعداد نتوانند پیشرفت کنند و به موفقیت‌های شایان توجه دست یابند. چنین وضعیتی سبب می‌شود فرد به جستجوی این پرسش بپردازد که چه امری باعث این شرایط شده است (یزدی و افشاری‌نژاد، ۱۴۰۰)؛ لذا، با وجود اینکه موفقیت می‌تواند باعث ایجاد احساس افتخار و غرور گردد، از طرفی می‌تواند سبب ایجاد انتظار از فرد شده و موجب شکل‌گیری فشار برای عمل کردن در سطح بالا تحت نگاه انتقادی دیگران شود. با قرار گرفتن در جایگاه‌های بالاتر، انتظارات، نگاه موشکافانه و انتقادات بیشتر شده و ترس از افشاشدن شدیدتر می‌شود؛ لذا افراد ممکن است با چالش‌هایی مواجه شوند که دائماً آنها را وادار می‌کند که عملکرد بهتر از خود نشان دهند (Ekler & Tılfarlıoğlu, 2020). این فشار به‌ویژه در حرفه‌های پرمسئولیتی مانند معلمی که با قضاوت مستقیم ذی‌نفعان مختلف (دانش‌آموزان، اولیا، مدیران) مواجه هستند، می‌تواند تشدید شود و به عاملی برای بروز یا تشدید ترس از موفقیت تبدیل گردد. به عبارت دیگر، یکی از موانع مهمی که می‌تواند حتی با وجود برخورداری از توانایی‌های شناختی بالا، مانع شکوفایی کامل استعدادهای معلمان و دستیابی آنان به موفقیت‌های بالنده شود، ترس از موفقیت^۱ است.

ترس از موفقیت نخستین بار توسط Horner (1972) مطرح شد و شامل موقعیتی است که فرد تمایل شدیدی به موفقیت دارد، ولی ترس از رسیدن به چنین موقعیتی نیز همراه اوست. افراد اغلب از عوارض جانبی که در پس موفقیت می‌آید، می‌ترسند و ترس از موفقیت می‌تواند به دلایلی مانند تنهایی، اضطراب عملکرد به دلیل افزایش انتظارات، ترس از هدف قرار گرفتن، ترس از رهاشدن و انزوا بروز نماید (Ahuja & Satija, 2020). فروید تلاش کرد تا مکانیزم‌های در پس ترس از موفقیت را آشکار سازد. از این رو، به عقیده او، بعضی از مردم هنگامی که به خواسته‌ای عمیق و دیرینه دست یابند، بیمار می‌شوند (De Vries, 2016). همچنین، Maslow (1943) در نظریه انسان‌گرایانه خود و در توصیف هرم سلسله‌مراتبی نیازها اشاره می‌کند که در فرهنگ‌های فردگرا، بعضی افراد از رسیدن به موفقیت می‌ترسند که این ترس از موفقیت را عقده یونس^۲ نامید. به نظر وی، این ترس، حرکت به سوی بالای هرم سلسله‌مراتب نیازها را مشکل می‌سازد و منجر به اجتناب از پذیرش مسئولیت و شناخته‌شدن به عنوان انسان موفق می‌گردد (مهرابی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۴).

یکی از مکانیزم‌های روان‌شناختی که می‌تواند در شکل‌گیری یا تشدید ترس از موفقیت نقش محوری ایفا کند، حساسیت فرد به قضاوت‌ها و انتظارات اجتماعی است (Ekler & Tılfarlıoğlu, 2020). اینجاست که نقش یک توانایی شناختی - اجتماعی کلیدی به نام نظریه ذهن^۳ (ذهن‌خوانی) نمایان می‌شود. انسان‌ها به طور خودکار حالات ذهنی غیرقابل مشاهده دیگران مانند نیت‌ها، خواسته‌ها و باورهای آنان را دنبال می‌کنند. این توانایی به طور معمول نظریه ذهن نامیده می‌شود (Kosinski, 2023). نظریه ذهن که مهم‌ترین بعد از ابعاد شناختی اجتماعی است (ذبیح‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵)، به میزان توانایی فرد در نسبت دادن حالات ذهنی به خود و دیگران مربوط می‌شود (Lenaerts et al., 2024)؛ Singer & Tusche, 2014). این توانایی در تعاملات اجتماعی، همدلی، خودآگاهی و اخلاقیات انسانی نقش اساسی دارد (Kosinski, 2023). داشتن توانایی در ذهن‌خوانی به فرد اجازه می‌دهد که افکار، آرزوها و نیت را به دیگران نسبت

1. Fear of Success

2. Jonah complex

3. Theory of mind

دهند و بتوانند اعمال آنان را پیش‌بینی یا توصیف کنند و نیات آن‌ها را بفهمند (Mazzone & Nader-Grosbois, 2017). مهارت در نظریه ذهن منجر به این می‌شود که افراد درک کنند که دیگران دارای افکار، باورها، احساسات، نیازها و ادراکات خاص خود هستند و آنچه که آنها فکر می‌کنند با فکر و باور دیگران تفاوت دارد؛ لذا درک این موضوع به افراد کمک می‌کند تا بفهمند که دو نفر می‌توانند بازنمایی متفاوتی از یک واقعیت یکسان داشته باشند (Gopnik & Astington, 1998).

در ادامه، این پرسش مطرح می‌شود که آیا ارتباط بین نظریه ذهن و ترس از موفقیت می‌تواند از طریق مکانیسم‌های سبک‌های تصمیم‌گیری تبیین شود. به عبارت دیگر، ممکن است توانایی درک ذهن دیگران، بر الگوهای عادی تصمیم‌گیری فرد تأثیر بگذارد و این سبک‌ها در نهایت سهمی در شکل‌گیری یا تشدید ترس از موفقیت داشته باشند. از این‌رو، در بین تمامی مؤلفه‌های توالی پردازش اطلاعات، تصمیم‌گیری، توجه زیادی را به خود معطوف کرده است (حاتمی بروجنی و همکاران، ۱۴۰۲). پژوهش Maldonato and Dell'Orco (2011) نشان می‌دهد که افراد بر اساس ارزیابی خود از یک زمینه خاص به شیوه‌های متفاوتی تصمیم‌گیری می‌کنند و سبک‌های مختلفی را به وجود می‌آورند. سبک تصمیم‌گیری^۱ نشان دهنده روش یا الگوی عادی است که فرد هنگام تصمیم‌گیری اتخاذ می‌کند که بر اساس سطح اطلاعات یا روش دریافت و تجزیه و تحلیل اطلاعات می‌باشد (Misra et al., 2012). به عبارت دیگر، سبک تصمیم‌گیری هر فرد، رویکرد شخصیتی او برای درک و پاسخ به فرآیند تصمیم‌گیری است.

Scott and Bruce (1995) پنج نوع سبک تصمیم‌گیری را معرفی کردند و بر این باورند که این سبک‌ها تحت تأثیر ویژگی‌های درونی و شخصیتی افراد قرار دارند. سبک تصمیم‌گیری وابسته نشان‌دهنده عدم استقلال فکری فرد است که در هنگام تصمیم‌گیری، به حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران تکیه می‌کند. در مقابل، در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، فرد وجود نیاز به تصمیم‌گیری را انکار می‌کند یا امیدوار است که مشکلات به طور طبیعی حل شوند، همچنین ممکن است از تکنیک‌هایی مانند تأخیر استفاده کند. در سبک شهودی، انتخاب فرد بر اساس احساسات او صورت می‌گیرد؛ یعنی ملاک نهایی این است که چه احساسی دارد نه چه فکر می‌کند. سبک آنی نیز مربوط به اتخاذ تصمیمات فوری و بدون تفکر قبلی است که بلافاصله پس از مواجهه با مسئله رخ می‌دهد. نهایتاً، سبک عقلانی (منطقی) بیانگر تمایل فرد برای شناسایی تمامی گزینه‌های ممکن، ارزیابی دقیق نتایج هر گزینه از زوایای مختلف و انتخاب بهترین راهکار بر اساس شرایط موجود است (Donalds & Osei-Bryson, 2020؛ رضی‌ئی و همکاران، ۱۴۰۱). با درک این سبک‌های تصمیم‌گیری، می‌توانیم تصمیمات مختلف افراد را در شرایط یکسان درک کنیم (Gray, 2014).

باتوجه به مبانی نظری مطرح‌شده، اگرچه تحقیقات گذشته به طور مستقل به بررسی نقش نظریه ذهن به عنوان یک توانایی شناختی - اجتماعی و ترس از موفقیت به عنوان یک مانع روان‌شناختی پرداخته‌اند، اما شکاف واضحی در درک چگونگی تعامل این دو متغیر و مکانیسمی که از طریق آن بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند، وجود دارد. معلمان در خط مقدم تعاملات اجتماعی پیچیده قرار دارند که مستلزم درک دقیق حالات ذهنی دانش‌آموزان، همکاران و اولیا (نظریه ذهن) است. باین‌حال، همین حساسیت اجتماعی بالا می‌تواند آنان را در معرض فشارهای ناشی از قضاوت و انتظارات فزاینده قرار دهد که به طور بالقوه ترس از موفقیت را دامن می‌زند. علاوه بر این، تصمیم‌گیری‌های حرفه‌ای معلمان، از طراحی آموزشی گرفته تا مدیریت کلاس درس، تأثیر مستقیم و بی‌واسطه‌ای بر کیفیت یادگیری دانش‌آموزان دارد؛ بنابراین، شناسایی سبک‌های تصمیم‌گیری که ممکن است تحت تأثیر این عوامل روان‌شناختی قرار گیرند، از اهمیت راهبردی برخوردار است.

این پژوهش با تمرکز بر جامعه معلمان که موفقیت حرفه‌ای آنان مستقیماً بر کیفیت نظام آموزشی مؤثر است، فرض می‌کند که سبک‌های تصمیم‌گیری می‌تواند این رابطه را تبیین کند. به عبارت دقیق‌تر، این سؤال مطرح می‌شود که آیا سطح توانایی معلمان در درک حالات ذهنی دیگران (نظریه ذهن) که می‌تواند منجر به حساسیت بیشتر به قضاوت‌ها و

انتظارات اجتماعی شود، از طریق تمایل به استفاده از سبک‌های مختلف تصمیم‌گیری، بر میزان ترس آنان از عواقب موفقیت چه تأثیری دارد؟ بنابراین، مسئله اصلی پژوهش حاضر آزمون این مدل است که آیا سبک‌های تصمیم‌گیری در رابطه بین نظریه ذهن و ترس از موفقیت در معلمان نقش میانجی ایفا می‌کنند؟ درک این مکانیسم می‌تواند به طراحی برنامه‌های توسعه حرفه‌ای هدفمندتری بینجامد که نه تنها بر انتقال دانش محتوایی، بلکه بر تقویت مهارت‌های شناختی اجتماعی و تصمیم‌گیری منطقی معلمان متمرکز باشند؛ بنابراین، تمرکز این پژوهش بر جامعه معلمان، تنها محدود به یک گروه شغلی خاص نیست، بلکه سرمایه‌گذاری بر روی کیفیت یک نهاد اساسی اجتماعی محسوب می‌شود.

پیشینه پژوهش

مرور پژوهش‌های پیشین، الگوی پیچیده‌ای از روابط متقابل بین سازه‌های نظریه ذهن، ترس از ارزیابی اجتماعی و فرایندهای تصمیم‌گیری را آشکار می‌سازد. در این راستا، شواهد نشان می‌دهند که توانایی بالا در نظریه ذهن، اگرچه برای تعاملات اجتماعی ضروری است، اما در بسترهایی مانند اضطراب اجتماعی می‌تواند با افزایش حساسیت به قضاوت دیگران، به عاملی برای تشدید ترس تبدیل شود (فرح بیجاری و همکاران، ۱۳۹۹؛ Clark & Wells, 1995). این ترس از ارزیابی، به نوبه خود، تأثیر مستقیمی بر کارکردهای شناختی از جمله تصمیم‌گیری می‌گذارد و می‌تواند به صورت تمایل به اجتناب، تأخیر در تصمیم‌گیری و کاهش دقت و سرعت در آن تظاهر یابد (منصوری و همکاران، ۱۴۰۰؛ بوستان‌بان و حسینی، ۱۳۹۶؛ Strojny, 2020).

از سوی دیگر، نقش مستقیم نظریه ذهن بر ترجیحات سبک تصمیم‌گیری نیز موردبررسی قرار گرفته است؛ به‌طوری که توانایی بالا در درک و بازنمایی حالات ذهنی دیگران با گرایش بیشتر به سبک‌های تصمیم‌گیری فعالانه، مانند سبک منطقی و شهودی، رابطه مثبت و با سبک‌های منفعلانه، مانند سبک وابسته و اجتنابی، رابطه منفی نشان داده است (صفاری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۵؛ زارع و همکاران، ۱۳۹۷). این یافته‌ها همسو با این دیدگاه است که نظریه ذهن به‌عنوان یک توانایی شناختی - اجتماعی پایه، نه تنها بر درک ما از دیگران، بلکه بر نحوه تعامل و تصمیم‌گیری ما در موقعیت‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد (Wacker, 2018).

با وجود پیشینه تحقیقاتی موجود در زمینه ارتباط نظریه ذهن و ترس از موفقیت با سبک‌های تصمیم‌گیری، شکاف‌های پژوهشی قابل‌توجهی در این حوزه مشاهده می‌شود. بیشتر مطالعات پیشین به بررسی جداگانه این سازه‌ها پرداخته‌اند و هیچ‌کدام الگوی یکپارچه این متغیرها را در قالب مدل میانجی‌گر موردبررسی قرار نداده است. همچنین، عمده پژوهش‌های موجود در زمینه نظریه ذهن و تصمیم‌گیری در جمعیت‌های بالینی یا دانشجویی انجام شده و توجه کمی به معلمان به‌عنوان گروهی حرفه‌ای و تأثیرگذار در نظام آموزشی معطوف شده است. علاوه بر این، یافته‌های موجود درباره جهت‌گیری روابط بین این متغیرها در برخی موارد ناهمخوان است، به‌طوری که برخی مطالعات رابطه مثبت نظریه ذهن با سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی را نشان داده‌اند، درحالی که پژوهش‌های دیگر رابطه منفی آن با سبک شهودی را گزارش کرده‌اند. این تناقض‌ها ضرورت انجام مطالعات بیشتر در این حوزه را آشکار می‌سازد. باتوجه به نقش محوری معلمان در نظام آموزشی و تأثیر مستقیم توانایی‌های شناختی و تصمیم‌گیری‌های آنان بر کیفیت آموزش، بررسی این روابط در این گروه حرفه‌ای از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ بنابراین، مطالعه حاضر با هدف پرکردن این شکاف‌های پژوهشی و ارائه درک بهتری از مکانیسم‌های تأثیر نظریه ذهن و ترس از موفقیت بر سبک‌های تصمیم‌گیری در معلمان انجام شده است.

روش

روش اجرای این پژوهش توصیفی و طرح پژوهش همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری شامل کلیه معلمان اداره آموزش و پرورش شهر گرگان در سال ۱۴۰۴ بود. از آنجا که حداقل حجم نمونه برای تحلیل مدل سازی معادلات ساختاری ۲۰۰ نفر می‌باشد (Kline, 2011)، تعداد ۳۱۰ نفر به‌عنوان نمونه و به روش نمونه‌گیری

در دسترس انتخاب و به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. از این بین تعداد ۸ پرسشنامه به صورت ناقص پاسخ داده شده بود، که از پژوهش خارج شده و نمونه نهایی تعداد ۳۰۲ نفر بودند. معیارهای ورود به مطالعه شامل رضایت از شرکت در پژوهش، سن بالای ۲۲ سال و عدم دریافت هر گونه درمان روانشناختی بود. همچنین معیار خروج نیز شامل ناقص بودن پرسشنامه پاسخ داده شده در نظر گرفته شد. جهت جمع آوری داده‌ها، از آزمون تجدید نظر شده ذهن‌خوانی از طریق چشم‌ها و پرسشنامه‌های ترس از موفقیت و سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی استفاده شد.

آزمون ذهن‌خوانی از طریق تصویر چشم (RMET): این آزمون کامپیوتری توسط Baron-Cohen و همکاران (2001) طراحی شده است. فرم تجدیدنظرشده این آزمون دارای ۳۶ سؤال بوده که شامل عکس‌هایی از چشم هنرپیشه‌های زن و مرد است. با هر سؤال چهار توصیف حالت ذهنی ارائه می‌شود. تنها با استفاده از اطلاعات بینایی از پاسخ دهندگان خواسته می‌شود که کلمه‌هایی را که بهترین توصیف‌کننده فکر یا احساس صاحب چشم‌هاست، انتخاب کنند. برای نمره‌گذاری، به هر جواب صحیح نمره ۱ تعلق می‌گیرد و نمرات بین دامنه صفر تا ۳۶ قرار می‌گیرند. نمره کمتر از ۲۲ نشانه ذهن‌خوانی پایین، نمره بین ۲۲-۳۰ ذهن‌خوانی متوسط و نمرات بالاتر از ۳۰ نشان‌دهنده ذهن‌خوانی بالا می‌باشد. Vellante و همکاران (2013) پایایی درونی و بازآزمایی این آزمون را به ترتیب ۰/۶۰۵ و ۰/۸۳۳ بیان کردند. این آزمون توسط نجاتی و همکاران (۱۳۹۱)، در ایران ترجمه و هنجاریابی شده است. همچنین، همسانی درونی این آزمون در پژوهش بافنده قراملکی (۱۳۹۰) با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۳ به دست آمد.

پرسش‌نامه ترس از موفقیت (FSC): این پرسش‌نامه توسط Zuckerman and Allison (1979) در پاسخ به شبهات موجود در ارزیابی مفهوم‌سازی هورنر از سازه ترس از موفقیت ساخته شده که شامل ۲۷ گویه هفت‌درجه‌ای (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره هر فرد در این آزمون بین ۲۷ تا ۱۸۹ می‌باشد. Piedmont (1995) ضریب آلفای کرونباخ برای این پرسش‌نامه را ۰/۷۲ به دست آورد. همچنین توسلی (۱۳۸۰) ضریب قابلیت اعتماد این مقیاس را با ۱۲۰ آزمودنی محاسبه نمود و ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۷۹ به دست آورد.

پرسش‌نامه سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی (GDMS): این پرسش‌نامه که توسط Scott & Bruce (1995) ساخته شده است، چهار بعد مختلف تصمیم‌گیری شامل منطقی، شهودی، وابسته و اجتنابی را اندازه می‌گیرد. این پرسشنامه دارای ۲۳ گویه بوده که در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) درجه‌بندی شده است. نمرات بالا در هر سبک نشان‌دهنده استفاده بیشتر از آن سبک تصمیم‌گیری است. پایایی این پرسشنامه برای سبک‌های مختلف از ۰/۶۲ تا ۰/۸۷ گزارش شده است (Scott & Bruce, 1995). همچنین زارع و اعراب شیبانی (۱۳۹۰) مقدار پایایی این پرسشنامه را از طریق محاسبه آلفای کرونباخ، ۰/۷۵ به دست آوردند.

جهت اجرای پژوهش، پس از اخذ نامه رسمی از اداره آموزش و پرورش شهر گرگان، به ۲۴ مدرسه مراجعه شده و با ارائه توضیحات و اخذ رضایت، شرکت‌کنندگان آزمون‌ها را تکمیل کردند. در این پژوهش ابتدا روش‌های آمار توصیفی مانند میانگین، انحراف معیار و همبستگی‌های پیرسون با کمک نرم افزار آماری SPSS-26 انجام گردید. پس از آن، الگویابی معادلات ساختاری SEM با استفاده از نرم افزار AMOS-24 برای ارزیابی مدل پیشنهادی صورت گرفت.

یافته‌ها

نمونه پژوهش حاضر شامل ۳۰۲ نفر بود. میانگین و انحراف معیار سن کل نمونه $41/76 \pm 5/34$ سال و حداقل سن ۲۲ و حداکثر سن ۷۳ سال بود. ۱۳۹ (۴۶/۰۳ درصد) از شرکت‌کنندگان مرد و ۱۶۳ (۵۳/۹۷ درصد) زن بودند. نتایج آزمون t مستقل نشان داد که جنسیت بر ذهن‌خوانی ($t = -3/90$ و $P < 0/001$) تأثیر معناداری دارد اما در سایر متغیرها تفاوت معناداری وجود نداشت؛ این نشان می‌دهد که ذهن‌خوانی در مردان و زنان متفاوت است و نمره زنان بیشتر از

مردان است. داده‌ها قبل از تحلیل، از نظر داده‌های پرت شناسایی شدند و داده‌های پرت حذف شدند. به جهت بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین- واتسون^۱ استفاده شد؛ مقدار این آماره ۱/۸۶ به دست آمد که نشان از عدم همبستگی بین خطاها داشت، زیرا دامنه قابل قبول بین ۱/۵ تا ۲/۵ است. ابتدا میانگین و انحراف معیار همراه کجی و کشیدگی بررسی شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

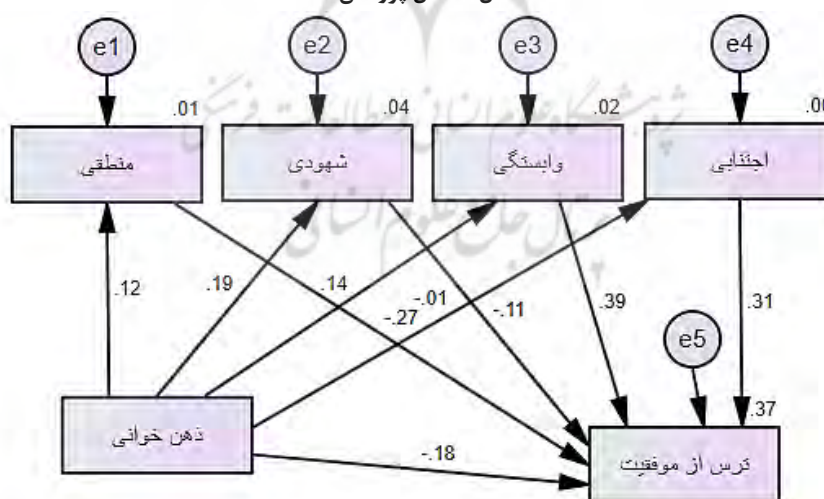
جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش و همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	همبستگی با ذهن خوانی	همبستگی با ترس از موفقیت
۱. ذهن خوانی	۱۷/۸۴	۲/۶۴	-۰/۱۳	۰/۱۵	-	-۰/۱۷*
۲. سبک منطقی	۱۵/۳۸	۳/۰۰	-۰/۰۴	-۰/۰۹	۰/۱۲*	-۰/۲۶**
۳. سبک شهودی	۱۵/۱۱	۲/۹۳	۰/۱۴	-۰/۰۶	۰/۱۸*	-۰/۱۴*
۴. سبک وابستگی	۱۵/۰۵	۳/۱۹	۰/۱۹	-۰/۱۵	۰/۱۴*	۰/۳۸**
۵. سبک اجتنابی	۱۵/۰۴	۳/۰۱	۰/۱۱	-۰/۲۱	-۰/۰۰۶	۰/۳۱**
۶. ترس از موفقیت	۹۵/۸۱	۱۰/۷۶	-۰/۲۹	۰/۳۹	-۰/۱۷**	-

**= $P < ۰/۰۱$ * = $P < ۰/۰۵$

نتایج جدول ۱ مقادیر کجی و کشیدگی به دست آمده برای توزیع نرمات متغیرهای مورد بررسی، بین ۲+ و ۲- است که نشان می‌دهد نرمات متغیرهای تحقیق، دارای توزیعی نرمال است؛ بنابراین امکان استفاده از آزمون‌های پارامتریک جهت آزمون فرضیه‌ها وجود دارد. همچنین نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد، که ذهن خوانی با سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی ($r = ۰/۱۲$ و $P < ۰/۰۵$)، شهودی ($r = ۰/۱۸$ و $P < ۰/۰۵$) و وابستگی ($r = ۰/۱۴$ و $P < ۰/۰۱$) رابطه مثبت و معنادار دارد. درحالی‌که با سبک اجتنابی رابطه معناداری نشان نمی‌دهد. همچنین ذهن خوانی با ترس از موفقیت ($r = -۰/۱۷$ و $P < ۰/۰۱$) رابطه منفی و معنادار دارد. در مورد رابطه سبک‌های تصمیم‌گیری با ترس از موفقیت، نتایج نشان می‌دهد که سبک‌های منطقی ($r = -۰/۲۶$ و $P < ۰/۰۱$)، شهودی ($r = -۰/۱۴$ و $P < ۰/۰۵$) و وابستگی ($r = -۰/۱۴$ و $P < ۰/۰۵$) رابطه منفی و معنادار دارند درحالی‌که وابستگی ($r = ۰/۳۸$ و $P < ۰/۰۱$) و اجتنابی ($r = ۰/۳۱$ و $P < ۰/۰۱$) با ترس از موفقیت رابطه مثبت و معنادار دارند.

شکل ۱. مدل پژوهش

شکل ۱ ضرایب مسیر بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. در این مدل متغیر ذهن خوانی به عنوان متغیرهای برون‌زا قرار گرفته که نقش مستقیم آن‌ها بر سبک‌های تصمیم‌گیری و نقش مستقیم و غیرمستقیم آن‌ها بر ترس از موفقیت

موردبررسی قرار گرفته است. در ادامه ضرایب مستقیم و غیرمستقیم روابط بین متغیرها در جدول ۲. ارائه شده است.

جدول ۲. ضریب استاندارد و سطوح معناداری اثرات مستقیم

متغیر	ضرایب غیراستاندارد	خطای استاندارد	مقدار بحرانی (t)	ضرایب استاندارد	مقدار معناداری
ذهن‌خوانی ← سبک منطقی	۰/۱۳۶	۰/۰۵۲	۲/۰۸۶	۰/۱۲۰	۰/۰۳۷
ذهن‌خوانی ← سبک شهودی	۰/۲۰۹	۰/۰۵۲	۳/۳۱۰	۰/۱۸۸	۰/۰۰۱
ذهن‌خوانی ← سبک وابستگی	۰/۱۷۳	۰/۰۵۶	۲/۵۰۶	۰/۱۴۳	۰/۰۱۲
ذهن‌خوانی ← سبک اجتنابی	-۰/۰۰۷	۰/۰۵۴	-۰/۱۰۰	-۰/۰۰۶	۰/۹۳۰
ذهن‌خوانی ← ترس از موفقیت	-۰/۷۲۵	۰/۱۶۰	-۳/۷۴۳	-۰/۱۷۸	۰/۰۰۷
سبک منطقی ← ترس از موفقیت	-۰/۹۷۷	۰/۱۴۱	-۵/۹۰۲	-۰/۲۷۴	۰/۰۰۱
سبک شهودی ← ترس از موفقیت	-۰/۳۹۸	۰/۱۴۲	-۲/۳۲۳	-۰/۰۹۴	۰/۰۲۰
سبک وابستگی ← ترس از موفقیت	۱/۳۱۸	۰/۱۳۲	۸/۴۳۶	۰/۳۹۳	۰/۰۰۱
سبک اجتنابی ← ترس از موفقیت	۱/۱۱۸	۰/۱۳۵	۶/۸۰۶	۰/۳۱۳	۰/۰۰۱

بر اساس نتایج جدول ۲، اثر مستقیم ذهن‌خوانی بر سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی، شهودی و وابستگی معنادار است اما اثر مستقیم ذهن‌خوانی بر سبک اجتنابی معنادار نیست. همچنین، اثر مستقیم ذهن‌خوانی بر ترس از موفقیت معنادار است. علاوه بر این، اثر مستقیم سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی، شهودی، وابستگی و اجتنابی بر ترس از موفقیت نیز معنادار هستند. از آنجا که یکی از شروط میانجی‌گری داشتن رابطه معنادار با متغیر وابسته و متغیر مستقل است، نتایج حاصل از بررسی اثرات غیرمستقیم متغیر سبک اجتنابی در جدول ۳ نیامده‌اند.

جدول ۳. نتایج حاصل از بررسی اثرات غیرمستقیم

مسیر	اثر غیرمستقیم	فاصله اطمینان		سطح معناداری	نتیجه
		حد پایین	حد بالا		
ذهن‌خوانی ← سبک منطقی ← ترس از موفقیت	-۰/۱۳	-۰/۲۶	-۰/۰۲	۰/۰۱۸	معنادار
ذهن‌خوانی ← سبک شهودی ← ترس از موفقیت	-۰/۰۸	-۰/۱۹	-۰/۰۱	۰/۰۱۲	معنادار
ذهن‌خوانی ← سبک وابستگی ← ترس از موفقیت	۰/۲۲	۰/۰۴	۰/۴۳۰	۰/۰۲۰	معنادار

جهت بررسی معناداری اثر ذهن‌خوانی بر ترس از موفقیت از روش بوت استرپ استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ گزارش شده است. در روش بوت استرپ سطح اطمینان ۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت استرپ ۵۰۰۰ در نظر گرفته شده است. در این روش چنانچه حد پایین و حد بالا از صفر عبور نکنند، نقش میانجی معنادار است. نتایج تحلیل اثرات غیرمستقیم نشان داد که ذهن‌خوانی از طریق سبک منطقی ($\beta = -۰/۱۳$)، سبک شهودی ($\beta = -۰/۰۸$) و سبک وابستگی ($\beta = ۰/۲۲$) به طور غیرمستقیم بر ترس از موفقیت تأثیر معنادار دارد، به‌طوری‌که این اثر از طریق سبک‌های منطقی و شهودی، منفی و از طریق سبک وابستگی، مثبت است. جهت تعیین برازش کلی مدل، شاخص‌های برازش مختلفی مدنظر قرار گرفت. شاخص‌های برازش مدل در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. شاخص‌های برازندگی برای الگوی تدوین شده

شاخص‌های برازندگی الگو	RMSEA	CFI	GFI	X ² /df
دامنه پذیرش	۰/۰۸ <	۰/۹ >	۰/۹ >	۳ <
مقادیر به‌دست آمده	۰/۰۳	۰/۹۸	۰/۹۹	۱/۴۲

باتوجه به جدول ۴ می‌توان گفت شاخص‌های برازش مدل پژوهش از نظر شاخص‌های معنی‌داری و برازش مورد تأیید است؛ زیرا طبق نظر Kline (2011) در برازش مدل، نسبت خی دو به درجه آزادی (X^2/df) کمتر از ۳، برازش تطبیقی (CFI) و شاخص نیکویی برازش (GFI) بزرگ‌تر از ۰/۹۰ و ریشه میانگین مجذور خطا (RMSEA) کمتر از ۰/۰۸

نشان‌دهنده برازش مطلوب است.

جدول ۵. خلاصه مسیرهای (مستقیم و غیرمستقیم) معنادار مدل پژوهش

مسیر
ذهن‌خوانی ← سبک منطقی
ذهن‌خوانی ← سبک شهودی
ذهن‌خوانی ← سبک وابستگی
ذهن‌خوانی ← ترس از موفقیت
سبک منطقی ← ترس از موفقیت
سبک شهودی ← ترس از موفقیت
سبک وابستگی ← ترس از موفقیت
سبک اجتنابی ← ترس از موفقیت
ذهن‌خوانی ← سبک منطقی ← ترس از موفقیت
ذهن‌خوانی ← سبک شهودی ← ترس از موفقیت
ذهن‌خوانی ← سبک وابستگی ← ترس از موفقیت

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه نظریه ذهن و ترس از موفقیت با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری انجام گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که ترس از موفقیت و سبک‌های تصمیم‌گیری با نظریه ذهن (ذهن‌خوانی) هم‌بسته هستند و نظریه ذهن با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری با ترس از موفقیت در سطح معناداری ارتباط دارد. این یافته‌ها با نتایج Clark and Wells (1995)؛ فرح بیجاری و همکاران (۱۳۹۹)، کلارک و ولز (۱۹۹۵)، منصوری و همکاران (۱۴۰۰)، بوستان‌بان و حسینی (۱۳۹۶)، صفاری‌نیا و همکاران (۱۳۹۵) و زارع و همکاران (۱۳۹۷) همسو بود.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که رابطه بین ترس از موفقیت و نظریه ذهن را می‌توان از طریق دریچه سبک‌های تصمیم‌گیری درک کرد، جایی که فرایندهای شناختی و عاطفی افراد بر انتخاب‌های آنها تأثیر می‌گذارد. ترس از موفقیت اغلب به صورت اضطراب در مورد انتظارات و ادراکات ناشی از موفقیت ظاهر می‌شود و به طور بالقوه تمایل فرد برای پیگیری اهداف را مختل می‌کند (Rabstějnek, 2015). نظریه ذهن، ممکن است این رابطه را با شکل‌دادن به نحوه تفسیر افراد درباره نشانه‌های اجتماعی مرتبط با موفقیت یا شکست واسطه کند (Carpendale & Lewis, 2004). آنهایی که توانایی ذهن‌خوانی توسعه‌یافته‌ای دارند، ممکن است ترس‌های خود را به طور مؤثرتری از طریق سبک‌های تصمیم‌گیری تطبیقی هدایت کنند، و این موضوع آنها را قادر می‌سازد تا آرزوهای شخصی را با قضاوت‌های اجتماعی ادراک شده متعادل کنند. برعکس، کسانی که توانایی ذهن‌خوانی محدودی دارند، ممکن است زمانی که با چشم‌انداز موفقیت روبرو می‌شوند، به استراتژی‌های تصمیم‌گیری ناسازگار متوسل شوند، بنابراین ترس خود را تقویت می‌کنند (Lobaškova, 2015). به‌طور کلی، درک این ارتباطات متقابل اهمیت پرداختن به موانع عاطفی در دستیابی به اهداف شخصی را برجسته می‌کند.

در تبیین این یافته‌ها باید به نقش مؤلفه‌های زمینه‌ای نیز توجه کرد. در بافت فرهنگی - سازمانی آموزش و پرورش ایران که بر ارزش‌های جمع‌گرایانه و احترام به سلسله‌مراتب تأکید دارد، موفقیت فردی ممکن است با فشارهای اجتماعی برای حفظ هماهنگی گروهی همراه باشد. در چنین محیطی، توانایی بالا در نظریه ذهن می‌تواند هم‌زمان هم یک مزیت و هم یک چالش باشد. از یک سو به معلمان کمک می‌کند انتظارات پیچیده ذی‌نفعان مختلف (مدیران، همکاران، اولیا) را درک کنند و از سوی دیگر ممکن است حساسیت آنان را به قضاوت این گروه‌ها افزایش داده و ترس از موفقیت را تشدید کند.

یکی از یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین ذهن‌خوانی و ترس از موفقیت رابطه منفی معناداری وجود دارد. در

تبیین این یافته چنین بیان کرد که رابطه معکوس بین نظریه ذهن و ترس از موفقیت نشان می‌دهد افرادی توانایی ذهن‌خوانی توسعه‌یافته‌ای دارند، با درک حالات ذهنی، باورها و نیات دیگران، سطوح پایین‌تری از ترس و اضطراب را نسبت به اهداف و موفقیت‌های خود تجربه می‌کنند. این بدین دلیل است کسانی که در تفسیر نشانه‌های اجتماعی و درک اینکه چگونه اعمالشان بر دیگران تأثیر می‌گذارد دارای مهارت هستند، می‌توانند پویایی‌های اجتماعی را به طور مؤثرتری هدایت کنند. آن‌ها اغلب در روابط خود احساس امنیت بیشتری می‌کنند و کمتر زیر بار این ترس می‌روند که موفقیت ممکن است به حسادت یا رنجش همسالان منجر شود (Witte et al., 2024). در نتیجه، افرادی که دارای توانایی‌های ذهن‌خوانی قوی هستند، ممکن است اهداف خود را با اعتماد به نفس بیشتری دنبال کنند و موفقیت را فرصتی برای رشد بدانند تا منبع تضاد بالقوه. برعکس، فقدان آگاهی در مورد ادراکات دیگران می‌تواند احساس انزوا را افزایش دهد و ترس مرتبط با دستیابی به آرزوهای خود را افزایش دهد؛ بنابراین، پرورش مهارت‌های نظریه ذهن می‌تواند به کاهش ترس‌های مرتبط با موفقیت کمک کند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که ذهن‌خوانی از طریق سبک تصمیم‌گیری منطقی به طور غیرمستقیم بر ترس از موفقیت تأثیر معنادار دارد. در تبیین این یافته می‌توان چنین استدلال کرد که ذهن‌خوانی، یا توانایی استنباط افکار و احساسات دیگران، می‌تواند به طور قابل‌توجهی بر ترس فرد از موفقیت تأثیر بگذارد، به‌ویژه هنگامی که با میانجی‌گری سبک تصمیم‌گیری منطقی انجام شود. افرادی که از سبک تصمیم‌گیری منطقی بهره می‌برند، اغلب در ارزیابی موقعیت‌های اجتماعی موشکافانه و عینی‌تر رفتار کرده که ممکن است به آنها اجازه دهد انتظارات پیرامون موفقیت را بهتر تفسیر و هدایت کنند (Khabbache et al., 2020). این ظرفیت افزایش‌یافته برای درک پویایی‌های اجتماعی می‌تواند اضطراب مربوط به انتقادات بالقوه یا فشارهای همسالان را در هنگام پیگیری اهداف کاهش دهد. در نتیجه، کسانی که درگیر خواندن ذهن از دریچه منطقی هستند، ممکن است متوجه شوند که ترس آنها از موفقیت به طور غیرمستقیم کاهش یافته است. آنها به‌جای تسلیم‌شدن در برابر آشفتگی عاطفی مرتبط با موفقیت، می‌توانند نتایج را منطقی‌تر ارزیابی کنند؛ بنابراین، پرورش یک رویکرد منطقی در تصمیم‌گیری می‌تواند در کاهش ترس‌های مرتبط با تلاش‌های موفق کلیدی باشد.

نتایج پژوهش نشان داد که ذهن‌خوانی از طریق سبک تصمیم‌گیری شهودی به طور غیرمستقیم بر ترس از موفقیت تأثیر معنادار دارد. در تبیین این یافته می‌توان چنین گفت که ذهن‌خوانی از طریق سبک تصمیم‌گیری شهودی می‌تواند به طور غیرمستقیم بر ترس فرد از موفقیت با تأثیرگذاری بر نحوه درک و پاسخ آنها به نشانه‌ها و انتظارات اجتماعی تأثیر بگذارد. افرادی که به شهود متکی هستند، تمایل دارند اطلاعات را به‌سرعت پردازش کنند و اغلب قضاوت خود را بر اساس احساسات درونی به‌جای استدلال تحلیلی قرار می‌دهند (Khabbache et al., 2020). به‌طور کلی، مسیر منطقی از طریق کاهش تحریف‌های شناختی و مسیر شهودی عمدتاً از طریق پردازش هیجانی و الگوهای شناختی خودکار عمل می‌کنند. این تمایز نه‌تنها سازوکارهای متفاوت اثرگذاری را روشن می‌سازد، بلکه بر اهمیت ترویج سبک تصمیم‌گیری منطقی به‌عنوان راهبرد مؤثرتری برای کاهش ترس از موفقیت در محیط‌های حرفه‌ای مانند آموزش تأکید دارد.

یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین نظریه ذهن و ترس از موفقیت با میانجی‌گری سبک تصمیم‌گیری وابستگی اثر غیرمستقیمی وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که ذهن‌خوانی از طریق سبک تصمیم‌گیری وابستگی می‌تواند با متکی‌کردن فرد به نظرات و قضاوت‌های دیگران در فرایندهای تصمیم‌گیری، تأثیر غیرمستقیم قابل‌توجهی بر ترس افراد از موفقیت داشته باشد. افرادی که دارای سبک تصمیم‌گیری وابستگی هستند، اغلب قبل از اقدام، به دنبال تأیید دیگران هستند که این می‌تواند منجر به تشدید اضطراب در مورد دستیابی به موفقیت شود. این اتکا ممکن است باعث شود که آنها انتظارات یا ارزیابی‌های اطرافیان خود را بیش از حد ارزیابی کنند و این، ترس از ناامید کردن دیگران یا شکست در برآورده کردن استانداردهای درک شده را در آنها تقویت می‌کند (Rouco et al., 2024). از آنجایی که این افراد در چشم‌انداز اجتماعی با آگاهی کامل از نحوه تفسیر موفقیت‌هایشان توسط همسالان خود حرکت می‌کنند، ممکن

است به طور فزاینده‌ای در تعقیب اهداف بلندپروازانه مردد شوند.

در بستر تحولات اخیر در حیطه علوم‌شناختی و هوش مصنوعی، پژوهش‌های نوظهور، مانند مطالعه Kosinski (2023)، نشان می‌دهند که قابلیت‌های مشابه نظریه ذهن، مانند هوش مصنوعی، می‌توانند به شکل خودجوش در مدل‌های زبانی بزرگ پدید آیند. هرچند تجربیات هیجانی و زیسته انسان، نظریه ذهن او را از نمونه‌های مصنوعی متمایز می‌کند، اما این مدل‌های مصنوعی بستری قدرتمند برای آزمودن فرضیه‌های دقیق درباره چگونگی عملکرد این قابلیت در انسان ایجاد می‌کنند. براین‌اساس، یافته‌های حاضر درباره ارتباط نظریه ذهن با ترس از موفقیت و سبک‌های تصمیم‌گیری، به درک ما از کارکردهای سازگارانه و همچنین تبعات منفی این توانایی شناختی در تعاملات پیچیده اجتماعی کمک می‌کند.

به‌طورکلی، یافته‌های این پژوهش از سه بُعد نظری، کاربردی و آموزشی قابل‌بررسی و تبیین است. از منظر نظری، تأیید نقش واسطه‌ای سبک‌های تصمیم‌گیری، درک مکانیسم‌های پیچیده شناختی مؤثر بر ترس از موفقیت را عمق بخشیده و بر ضرورت تلفیق چارچوب‌های شناختی - اجتماعی و نظریه‌های تصمیم‌گیری تأکید دارد. از جنبه کاربردی، نتایج بر لزوم ایجاد جو سازمانی حمایتگر در مدارس تأکید می‌کند که در آن موفقیت معلمان به‌عنوان یک ارزش مثبت تلقی شده و از فشارهای ناشی از ارزیابی‌های مکرر و قضاوت‌های غیرضروری کاسته شود. در بعد آموزشی، این یافته‌ها لزوم طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه حرفه‌ای هدفمند را نشان می‌دهد که به تقویت هم‌زمان مهارت‌های نظریه ذهن و سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی در معلمان بپردازند.

با در نظر گرفتن محدودیت‌هایی مانند متمرکز بودن نمونه بر معلمان یک شهر خاص، انتخاب نمونه به روش در دسترس (به دلیل محدودیت زمانی و دسترسی) و عدم کنترل متغیرهای مخدوش‌کننده، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی به بررسی نقش متغیرهای تعدیلگر مهمی مانند جنسیت، سابقه خدمت و نوع مدرسه در این مدل بپردازند. همچنین طراحی و آزمون مداخلات آموزشی ساختاریافته برای تقویت سبک تصمیم‌گیری منطقی و کاربرد بالینی نظریه ذهن، به‌عنوان گام بعدی پژوهش‌های کاربردی پیشنهاد می‌گردد. در سطح سازمانی، بازنگری در سیستم‌های ارزیابی معلمان با هدف کاهش جنبه‌های تهدیدآمیز و تقویت جنبه‌های رشدمحور، می‌تواند به کاهش ترس از موفقیت در محیط‌های آموزشی بینجامد. همچنین، به معلمان پیشنهاد می‌شود با مشارکت در کارگاه‌های آموزشی مهارت‌محور که بر تقویت استقلال فکری و تصمیم‌گیری منطقی تمرکز دارند، توانایی خود را در تحلیل عینی موقعیت‌های پیچیده شغلی افزایش دهند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل تمرین‌های عملی برای شناسایی و تعدیل سوگیری‌های شناختی (مانند فاجعه‌سازی از پیامدهای تصمیم‌ها) و همچنین آموزش تکنیک‌های نظام‌مند تصمیم‌گیری (مانند تحلیل هزینه - فایده) باشند.

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان در پژوهش حاضر به این صورت بود که نویسنده اول به‌عنوان استاد راهنمای پژوهش به میزان ۴۰ درصد، نویسنده دوم در جمع‌آوری داده‌ها و تدوین قسمتی از مقاله به میزان ۳۰ درصد و نویسنده سوم و مسئول در تحلیل داده‌ها و نوشتن مقاله به میزان ۳۰ درصد مشارکت داشتند.

تشکر و قدردانی

این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرد. بدین‌وسیله، از مدیران مدارس و معلمان و تمامی کسانی که در پژوهش حاضر با ما همکاری کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، در این مقاله تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- بافنده قراملکی، حسن. (۱۳۹۰). بررسی نقص نظریه ذهن در اسکیزوفرنیک‌های دارای علائم مثبت و منفی و مقایسه آن با افراد سالم. رساله دکتری. گروه روان‌شناسی دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه تبریز.
- بوستان بان، میلاد، و حسینی، فاطمه سادات. (۱۳۹۶). مقایسه ترس از شکست و سرعت و دقت تصمیم‌گیری در پست‌های مختلف فوتبال. همایش ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت. تهران، ایران.
- توحیدیان، ملیحه، فرح بیجاری، اعظم، و دهشیری، غلامرضا. (۱۳۹۹). نقش هوش اجتماعی و ذهن‌خوانی از طریق چشم و صدا در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر اساس مدل کلارک و ولز. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۱۰(۴۰)، ۹۷-۱۱۸. <https://doi.org/10.22034/spr.2021.127716>
- توسلی رودسری، نادر. (۱۳۸۰). بررسی رابطه ترس از موفقیت و اضطراب امتحان داوطلبان دختر و پسر رشته ریاضی فیزیک در کنکور سراسری ۷۸-۷۹ شهرستان رودسر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم تهران.
- چوری، علی، جامعی، آرین، و بای، ناصر. (۱۴۰۳). رابطه بین مالکیت روان‌شناختی با خلق دانش و گشودگی به تغییر در معلمان تربیت‌بدنی. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۱۰(۱۸)، ۱۲۹-۱۱۵. <https://doi.org/10.48310/itt.2024.3468>
- حاتمی بروجنی، مژگان، طهماسبی بروجنی، شهزاد، و شهبازی، مهدی. (۱۴۰۲). تأثیر فرسایش انرژی روانی بر تصمیم‌گیری تحت شرایط حواس‌پرتی در بازیکنان ماهر زن فوتبال. پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۴(۳)، ۳۰۵-۲۸۹. <https://doi.org/10.22059/japr.2023.333527.644072>
- ذبیح‌زاده، عباس، ملکی، قیصر، قشنگ، نیره، حاتمی باورصاد، سارا، و پارسامند، تینا. (۱۳۹۵). مقایسه نظریه ذهن در بیماران مبتلا به اختلال‌های اضطرابی و افراد عادی. پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۷(۱)، ۲۴۷-۲۳۷. <https://doi.org/10.22059/japr.2016.67284>
- رضی‌ئی، زهرا، فتحی‌اندبیل، اعظم، و دوکانه‌ای فرد، فریده. (۱۴۰۱). رابطه سبک‌های تصمیم‌گیری و شادکامی با نقش میانجی سبک زندگی در نوجوانان دختر. رویش روان‌شناسی، ۱۱(۱)، ۲۲۲-۲۱۱. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.2383353.1401.11.1.18.5>
- زارع، حسین، و اعراب شیبانی، خدیجه. (۱۳۹۰). بررسی پایایی و روایی پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری در دانشجویان ایرانی. پژوهش‌های روانشناختی، ۱۴(۲)، ۱۲۵-۱۱۲.
- صفاری‌نیا، مجید، محمدی، رقیه، و حسن‌زاده پشنگ، سمیرا. (۱۳۹۵). سبک‌های تصمیم‌گیری و ذهن‌آگاهی و ذهن‌خوانی: مطالعه ارتباط این سازه‌ها در یک گروه غیر بالینی. شناخت اجتماعی، ۵(۲)، ۱۳۵-۱۲۰. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.23223782.1395.5.2.7.9>
- صمیمی، سمیه. (۱۴۰۳). مقایسه انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تاب‌آوری و تحلیل رفتگی شغلی معلمان مقطع متوسطه. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۱۰(۱۷)، ۹۰-۷۷. <https://doi.org/10.48310/itt.2023.3085>
- منصوری، کامیار، عاشوری، احمد، غرابی، بنفشه، و فراهانی، حجت‌اله. (۱۴۰۰). پیش‌بینی افعال‌کاری تصمیم‌گیری با توجه به ترس از شکست، خود‌شفقت‌ورزی و عدم تحمل بلا تکلیفی در دانشجویان. روان‌شناسی و روانپزشکی شناخت، ۸(۴)، ۶۲-۵۱. <http://dx.doi.org/10.32598/shenakht.8.4.51>
- مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز، بساک‌نژاد، سودابه، شهنی بیلاق، منیجه، شکرکن، حسین، و حقیقی، جمال. (۱۳۸۴). بررسی روابط ساده و چندگانه ترس از موفقیت، عزت‌نفس، کمال‌گرایی و ترس از ارزیابی منفی با نشانگان وانمودگرایی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز. دست‌آوردهای روان‌شناختی، ۱۲(۳)، ۲۴-۱. <https://doi.org/10.22055/psy.2005.16353>
- نجاتی، وحید، ذبیح‌زاده، عباس، ملکی، قیصر، و محسنی، مصطفی. (۱۳۹۱). اختلال شناخت اجتماعی در بیماران دچار افسردگی عمده: شواهی از آزمون ذهن‌خوانی از طریق چشم. روان‌شناسی کاربردی، ۶(۱)، ۷۰-۵۷. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20084331.1391.6.1.4.6>

نظری، شهرام، و نوری فرد، فرحناز. (۱۴۰۳). نقش واسطه‌ای روابط مبتنی بر اعتماد در توسعه فردی نومعلمان تربیت‌بدنی شهر تهران. *نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۱۰ (۱۸)، ۵۱-۶۳. <https://doi.org/10.48310/itt.2023.3302>

یزدی، سیده منور، و افشاری نژاد، سمیرا. (۱۴۰۰). نقش میانجیگری مکانیزم های دفاعی در رابطه بین سبک دلبستگی با ترس از موفقیت. *مطالعات روان‌شناختی*، ۱۷ (۱)، ۵۹-۷۶.

<https://doi.org/10.22051/psy.2020.28033.2010>

References

- Ahuja, K. K., & Satija, A. (2020). Who is afraid of success and why? Exploring cultural context of fear of success in Hindu Indian and Muslim Arab college men and women. *Indian Academy of Applied Psychology*, 46(2), 145-155.
- Athanasou, J. A., & Van Esbroeck, R. (2008). *International handbook of career guidance* (pp. 115-129). Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- Bafandeh Qaramaleki, H. (2011). *Studying the Theory of Mind Deficit in Schizophrenics with Positive and Negative Symptoms and Comparing It with Healthy Individuals*. Doctoral Thesis. Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Tabriz. (In Persian)
- Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Hill, J., Raste, Y., & Plumb, I. (2001). The "Reading the Mind in the Eyes" Test revised version: a study with normal adults, and adults with Asperger syndrome or high-functioning autism. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(2), 241-251. <https://doi.org/10.1017/S0021963001006643>
- Bustanban, M., & Hosseini, F. S. (2017). Comparison of fear of failure and speed and accuracy of decision-making in different football positions. *National Conference on Achievements in Sports Sciences and Health*. Tehran, Iran. (In Persian)
- Carpendale, J. I., & Lewis, C. (2004). Constructing an understanding of mind: The development of children's social understanding within social interaction. *Behavioral and brain sciences*, 27(1), 79-96. <http://dx.doi.org/10.1017/S0140525X04000032>
- Chorli, A., Jamei, A., & Bai, N. (2024). The relationship between psychological ownership and knowledge creation and openness to change in physical education teachers. *Theory and Practice in Teachers Education*, 10(18), 115-129. (In Persian) <https://doi.org/10.48310/itt.2024.3468>
- Clark, D. M., & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment* (pp. 69-93). The Guilford Press.
- De Vries, M. F. K. (2016). *Riding the leadership rollercoaster: an observer's guide*. Springer.
- Donalds, C., & Osei-Bryson, K. M. (2020). Cybersecurity compliance behavior: Exploring the influences of individual decision style and other antecedents. *International Journal of Information Management*, 51, 102056. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.102056>
- Ekler, T., & Tilfarlioğlu, F. Y. (2020). A study on the possible effects of the fear of success and rejection sensitivity on academic success. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 22(38), 164-186. <https://hdl.handle.net/11492/4886>
- Gopnik, A., & Astington, J. W. (1988). Children's understanding of representational change and its relation to the understanding of false belief and the appearance-reality distinction. *Child development*, 26-37. <https://doi.org/10.2307/1130386>
- Gray, M. (2014). *Evidence-based health care and public health: how to make decisions about health services and public health*. Elsevier Health Sciences.
- Hatami Boroujeni, M., Tahmasebi Boroujeni, S. and Shahbazi, M. (2023). The Effect of Ego-Depletion on Decision Making under Distraction Conditions in Skilled Female Football Players. *Journal of Applied Psychological Research*, 14(3), 289-305. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/japr.2023.333527.644072>
- Horner, M. S. (1972). Toward an understanding of achievement related conflicts in women. *Social issues*, 28(2), 157-175. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1972.tb00023.x>
- Khabbache, H., Ouaziz, K., Bragazzi, N. L., Alaoui, Z. B., & Mrabet, R. (2020). Thinking about what the others are thinking about: An integrative approach to the mind perception and social cognition theory. *Cosmos and History: The Journal of Natural and Social Philosophy*, 15(2), 266-95.

- Kline, R. (2011). *Principles and practices of structural equation modeling*. 4th ed. New York: Guilford Press.
- Kosinski, M. (2023). Theory of mind may have spontaneously emerged in large language models. *arXiv preprint arXiv:2302.02083*, 4, 169. <http://dx.doi.org/10.48550/arXiv.2302.02083>
- Lenaerts, T., Saponara, M., Pacheco, J. M., & Santos, F. C. (2024). Evolution of a theory of mind. *Iscience*, 27(2), 108862. <https://doi.org/10.1016/j.isci.2024.108862>
- Lobaškova, A. (2015). *Decision-Making Among International University Students: The Role of Cognitive-Thinking Styles, Gender and Emotional Condition*. A Thesis Presented to LCC International University in Partial Fulfillment of the Requirements for the B.A. Degree. University of Copenhagen. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.1.4242.1202>
- Maldonato, M., & Dell'Orco, S. (2011). Decision making styles and adaptive algorithms for human action. *Psychology*, 2(8), 811-816. <http://dx.doi.org/10.4236/psych.2011.28124>
- Mansouri, K., Ashouri, A., Gharraee, B., & Farahani, H. (2021). Prediction of decisional procrastination based on fear of failure, self-compassion and intolerance of uncertainty in students. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 8(4), 51-62. (In Persian) <http://dx.doi.org/10.32598/shenakht.8.4.51>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0054346>
- Mazzone, S., & Nader-Grosbois, N. (2017). How are parental reactions to children's emotions linked with Theory of Mind in children with Autism Spectrum Disorder?. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 40, 41-53. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2017.05.003>
- Mehrabizadeh Honarmand, M., Bassaknejad, S., Shehni Yailagh, M., Shokrkon, H. & Haghighi, J. (2005). A Study of Simple and Multiple Relationships of Fear of Success, Self-esteem, Perfectionism and Fear of Negative Evaluation with Imposter Syndrome in Graduate Students of Shahid Chamran University. *Psychological Achievements*, 12(3), 1-24. (In Persian) <https://doi.org/10.22055/psy.2005.16353>
- Misra, S., Srivastava, K. B. L., & Bihari, L. (2012). Decision-making: Path to effectiveness. *Human Resource*, 2(4), 46-52. <https://doi.org/10.5923/J.HRMR.20120204.02>
- Nazari, S., & Nourifard, F. (2024). The mediating role of trust-based relationships in the personal development of new physical education teachers in Tehran. *Theory and Practice in Teachers Education*, 10(18), 51-63. (In Persian) <https://doi.org/10.48310/itt.2023.3302>
- Nejati, V., Zabihzadeh, A., Maleki, Q., & Mohseni, M. (2012). Social cognition disorder in patients with major depression: Evidence from the eye-reading mind test. *Applied Psychology*, 6(1), 57-70. (In Persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20084331.1391.6.1.4.6>
- Piedmont, R. L. (1995). Another look at fear of success, fear of failure, and test anxiety: A motivational analysis using the five-factor model. *Sex Roles*, 32, 139-158. <https://doi.org/10.1007/BF01544785>
- Rabstejnek, C. V. (2015). FEAR OF SUCCESS: A Phenomenon with Assorted Explanations (Including Psychoanalytic, Feminist, and Other Theories). <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.1.1349.9047>
- Raziee, Z., Fattahi Andabil, A., & Dokaneheefard, F. (2022). The relationship between decision-making styles and happiness with the mediating role of lifestyle in female adolescents. *Rooyesh*. 11(1), 211-222. (In Persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1401.11.1.18.5>
- Rouco, C., Marques-Quinteiro, P., Reis, V., & Duarte, I. (2024). Relationship between Decision-Making Styles and Leadership Styles of Portuguese Fire Officers. *Fire*, 7(6), 196. <https://doi.org/10.3390/fire7060196>
- Saffarinia, M., Mohammadi, R., & Hasanzadeh, S. (2016). Decision Making Styles and Mindfulness and Mind Reading: The Study of These Structures Relationship in a Non-Clinical Group. *Social Cognition*, 5(2), 120-135. (In Persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223782.1395.5.2.7.9>
- Samimi, S. (2024). Comparison of Psychological Flexibility, Resilience and Job Burnout in Teachers of Middle School. *Theory and Practice in Teachers Education*, 10(17), 77-90. (In Persian) <https://doi.org/10.48310/itt.2023.3085>

- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and psychological measurement*, 55(5), 818-831. <https://doi.org/10.1177/0013164495055005017>
- Singer, T., & Tusche, A. (2014). Understanding others: Brain mechanisms of theory of mind and empathy. In *Neuroeconomics* (pp. 513-532). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-416008-8.00027-9>
- Strojny, S. (2020). *Fear Deciding Fate: How Fear Influences Moral Decision-Making* (Doctoral dissertation, Open Access Te Herenga Waka-Victoria University of Wellington).
- Tavasoli Rudsari, N. (2001). *Investigating the relationship between fear of success and exam anxiety among male and female candidates in the mathematics and physics majors in the national entrance exam in Rudsar, 1978-1979*. Master's thesis. Tehran Teacher Training University. (In Persian)
- Tovhidiyan, M., Farah Bidjari, A. & Dehshiry, G. (2021). The Role of Social Intelligence and Mind-Reading through Eye and Voice in Predicting Social Anxiety Based on Clark and Wells Model. *Social Psychology Research*, 10(40), 97-118. (In Persian) <https://doi.org/10.22034/spr.2021.127716>
- Vellante, M., Baron-Cohen, S., Melis, M., Marrone, M., Petretto, D. R., Masala, C., & Preti, A. (2013). The "Reading the Mind in the Eyes" test: Systematic review of psychometric properties and a validation study in Italy. *Cognitive neuropsychiatry*, 18(4), 326-354. <https://doi.org/10.1080/13546805.2012.721728>
- Wacker, R. (2018). *Minds meeting through mindreading and mindspeaking: The role of social-cognitive abilities in interpersonal functioning in typically developing adults and adults with pathological fear of social evaluation*. Freie Universitaet Berlin (Germany).
- Witte, K., Spinath, B., & Ziegler, M. (2024). Dissecting achievement motivation: Exploring the link between states, situation perception, and trait-state dynamics. *Learning and Individual Differences*, 112, 102439. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2024.102439>
- Yazdi, S. M. and Afsharinezhad, S. (2021). The Mediating Roles of Defense Mechanisms in the Relationship between Attachment Styles with Fear of Success. *Psychological Studies*, 17(1), 59-76. (In Persian) <https://doi.org/10.22051/psy.2020.28033.2010>
- Zabihzadeh, A., Maleki, G., Ghashang, N., Hatami Bavarsad, S., & Parsamand, T. (2016). A Comparison of Theory of Mind in Individuals with Anxiety Disorders and Normal Controls. *Applied Psychological Research*, 7(1), 237-247. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/japr.2016.67284>
- Zare, H., & Arab-Sheibani, K. (2011). Investigating the reliability and validity of the decision-making styles questionnaire in Iranian students. *Psychological Research*, 14(2), 112-125. (In Persian)
- Zuckerman, M., & Allison, S. N. (1976). An objective measure of fear of success: Construction and validation. *Personality Assessment*, 40(4), 422-430. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4004_12a